

Workshop v Paláci Archa propojil historiky i mladé badatele

5.6.2026 - Petra Jungwirthová | Ústav pro studium totalitních režimů ČR

Jak žily děti a dospívající v období nacistické okupace? Jakým způsobem totalitní režim formoval jejich každodennost, vzdělávání i hodnotový svět? A jak lze tyto zkušenosti zprostředkovat současné generaci? Právě těmto otázkám byl věnován interdisciplinární workshop *Mládež za protektorátu - od školních lavic k odboji*, který se 4. června 2026 uskutečnil v Paláci Archa pod odbornou garancí historičky Ústavu pro studium totalitních režimů Blanky Zubákové.

Akce, připravená Odborem výzkumu a vzdělávání ÚSTR, potvrdila, že výzkum dětství a mládeže v období Protektorátu Čechy a Morava představuje významnou, avšak dosud jen částečně prozkoumanou oblast moderních dějin. Současně ukázala, že právě propojení historického výzkumu a vzdělávacích aktivit je jednou z cest, jak složitá témata 20. století přibližovat odborné i široké veřejnosti.

„Ukázalo se, že dějiny dětství a mládeže nelze chápat jako okrajové téma.“

Celodenního setkání se zúčastnilo 15 přednášejících a diskutujících odborníků z předních českých vědeckých, vysokoškolských a paměťových institucí. Vedle historiků se do debaty zapojili také pedagogové, archiváři a odborníci na veřejnou historii. Workshop tak vytvořil prostor pro setkání etablovaných badatelů, studentů i doktorandů a přispěl k navázání nové odborné spolupráce.

Workshop zahájila **Pavla Plachá**, vedoucí **Oddělení výzkumu doby nesvobody 1938-1945** a historička **Blanka Zubáková**. Ve svém odpoledním příspěvku se pak zaměřila na proměny mládežnického prostředí od generační revolty až po odbojové aktivity v období druhé světové války. Současně zdůraznila, že právě příběhy mladých lidí umožňují lépe pochopit fungování totalitních režimů a jejich dopad na každodenní život společnosti. *„Ukázalo se, že dějiny dětství a mládeže nelze chápat jako okrajové téma. Právě prostřednictvím zkušeností mladých lidí můžeme lépe porozumět tomu, jak totalitní režimy formovaly každodenní život i hodnotový svět celé společnosti. Velkým přínosem workshopu bylo propojení různých oborů a generací badatelů, kteří společně hledali nové cesty výzkumu i způsoby, jak tato témata přiblížit současné veřejnosti,“* shrnula Blanka Zubáková.

Program workshopu nabídl mimořádně široké spektrum témat. Příspěvky se věnovaly organizaci Hitlerjugend v Protektorátu Čechy a Morava, předvojenské výchově mládeže, roli Kuratoria pro výchovu mládeže jako nástroje nacistické propagandy i každodenním zkušenostem dětí vyrůstajících ve válečných podmínkách. Pozornost byla věnována také vzpomínkám pamětníků, odboji skautů proti nacistické okupaci, aktuálním poznatkům o událostech 17. listopadu 1939 nebo možnostem využití filmu a moderních vzdělávacích projektů při výuce dějin.

Významnou součástí diskuse byly rovněž metodologické otázky - práce s ego-dokumenty, využití databází a pamětnických vyprávění či limity dochované pramenné základny. Účastníci se shodli, že právě mezioborová spolupráce otevírá nové možnosti poznání a pomáhá zachytit každodenní zkušenost mladé generace vyrůstající v podmínkách okupace.

Na workshopu vystoupili zástupci Ústavu pro studium totalitních režimů, Masarykovy univerzity,

Univerzity Karlovy, Ministerstva vnitra ČR, Národního pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského, Památníku Terežín, Historického ústavu Akademie věd ČR, Univerzity Hradec Králové, Policejní akademie ČR. Právě propojení akademické sféry, paměťových institucí, archivů a vzdělávacích organizací vytvořilo jedinečný prostor pro sdílení zkušeností a inspiraci pro další výzkum.

Workshop *Mládež za protektorátu – od školních lavic k odboji* tak potvrdil význam činnosti **Oddělení výzkumu a vzdělávání ÚSTR**, které dlouhodobě propojuje špičkový historický výzkum s popularizací moderních dějin a vytváří platformu pro dialog mezi odbornou komunitou, studenty i širokou veřejností. Současně ukázal, že téma dětství a mládeže za okupace nabízí řadu nových badatelských i vzdělávacích příležitostí a představuje důležitý klíč k pochopení českých dějin 20. století.

AUTOR: **PETRA JUNGWIRTHOVÁ**

FOTO: **ÚSTR / Jindřich Mynařík a Barbora Čaňová**

<https://www.ustrcr.cz/workshop-v-palaci-archa-propojil-historiky-i-mlade-badatele>